

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

TIETOA SOSIAALITURVASTA 2019

Sosiaalityön yksikkö
1/2019

SISÄLLYSLUETTELO:

SAIRAALA- JA HOITOMAKSUT	1
ASIAKSMAKSUKATTO	2
SAIRAAHOITOKUSTANNUSTEN KORVAUKSET	3
SAIRAUSPÄIVÄRAHA	4
TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE	5
ELÄKETTÄ SAAVAN HOITOTUKI	6
VAMMAISTUKI 16 VUOTTA TÄYTTÄNEELLE	7
ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI	8
ERITYISHOITORAHA	9
LÄÄKEKORVAUKSET	10
MATKAKORVAUKSET	11
VAMMAISPALVELULAIN ETUDET	12
VAMMAISPALVELULAIN MUKAINEN HENKILÖKOHTAINEN APU	13
VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET ASUNNONMUUTOSTYÖT	13
VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT, VAMMAISKORTTI	14
KUNNALLINEN KOTIHOITO	15
OMAISHOIDON TUKI	16
KOTITALOUSVÄHENNYS	16
VERONMAKSUKYVYN ALENTUMISVÄHENNYS	17
INVALIDIVÄHENNYS	17
AUTOVERON PALAUTUS	18
VAPAUTUS AJONEUVON PERUSVEROSTA	19
VAMMAISEN PYSÄKÖINTILUPA	19
POTILASVAHINKOLAKI	20
KUNTOUTUS	21
1. <i>Terveydenhuollon lääkinnällinen kuntoutus</i>	<i>21</i>
2. <i>Rintamaveteraanien kuntoutus</i>	<i>21</i>
3. <i>Kelan vaativa lääkinnällinen kuntoutus</i>	<i>21</i>
4. <i>Kelan harkinnanvarainen kuntoutus</i>	<i>21</i>
5. <i>Ammatillinen kuntoutus</i>	<i>22</i>
6. <i>Kuntoutusajan toimeentuloturva</i>	<i>23</i>
TAPATURMAT	24
1. <i>Lakisääteiden tapaturmavakuutukset</i>	<i>24</i>
2. <i>Vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia ja ryhmähenkivakuutus</i>	<i>24</i>
3. <i>Muut vapaa-ajan yksityistapaturmavakuutukset</i>	<i>24</i>
4. <i>Neuvontapalvelu vakuutuksenottajalle</i>	<i>25</i>
5. <i>Rikosvahinkojen korvaaminen valtion varoista</i>	<i>25</i>
TYÖTTÖMYYSTURVA	26
TOIMEENTULOTUKI	27
EDUNVALVONTA JA -VALTUUTUS	28
LISÄTIETOJA	29

SAIRAALA- JA HOITOMAKSUT

1. Poliklinikkamaksu

Poliklinikkakäynti keskussairaalassa maksaa 41,20 euroa.

2. Hoitopäivämaksu

Hoitopäivämaksu osastolla on 48,90 euroa tai 22,50 euroa (psykiatrinen hoito) /vrk. Maksukaton täyttymisen jälkeen hoitopäivämaksu on 22,50. Kuntoutushoidon maksu on 16,90 euroa/vrk. Alle 18-vuotiaiden hoito on maksuton seitsemän vuorokauden jälkeen saman kalenterivuoden aikana. Kaikissa julkisen terveydenhuollon sairaaloissa annettu hoito huomioidaan tässä laskennassa.

Sairaalahoidosta peritään maksu myös lähtöpäivältä.

3. Päiväkirurgia

Päiväkirurgisesta toimenpiteestä peritään 135,10 euron maksu.

4. Pitkäaikaisen sairaanhoidon maksu

Hoitomaksu määräytyy asiakkaan maksukyvyyn mukaan. Maksu voi olla enintään 85 prosenttia hoidettavan nettotuloista. Henkilökohtaiseen käyttöön pitää kuitenkin jäädä vähintään 108 euroa kuukaudessa. Jos laitoshoidossa on suurempituloinen puoliso, maksu on enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista nettotuloista kuukaudessa.

5. Sarjahoitomaksut

Sairaalassa sarjahoitona annetusta hoidosta peritään 11,40 euroa/kerta. Sarjahoidossa on vuotuinen 45 käynnin enimmäismäärä, jonka ylittyessä hoito on maksutonta. Alle 18-vuotiaalta ei sarjahoidon maksua peritä.

6. Terveyskeskus- ja päivystysmaksut

Käyntimaksu terveyskeskuslääkärin vastaanotolla on 20,60 euroa. Maksu peritään kolmelta ensimmäiseltä käynniltä. Käyntimaksu voidaan periä hoidollisista toimenpiteistä myös sairaanhoitajan vastaanotolla. Hoitajamaksun peruste ja määrä vaihtelee eri terveyskeskuksissa (8,40 – 11,50 €/kerta). Käyntimaksu terveyskeskuksen päivystyksessä on 28,30 euroa.

Päivystyskäynti Keski-Suomen keskussairaalassa on 41,20 euroa. Alle 18-vuotiailta eikä sotaveteraaneilta peritä maksua.

Maksuissa voi olla kuntakohtaisia vaihteluja. Ne voi tarkistaa omasta terveyskeskuksesta.

7. Käyttämättä ja perumatta jätetystä käynnistä perittävä maksu

Käyttämättä ja perumatta jätetystä vastaanottoajasta peritään 15 vuotta täyttäneiltä 50,80 euron sakkomaksu. Maksua ei peritä, jos perumatta jättämiselle on hyväksyttävä syy.

ASIAKASMAKSUKATTO

Eräille sosiaali- ja terveystoimen asiakasmaksuille on säädetty 683,00 euron vuotuinen maksukatto.

Maksukertymän seuranta on viimekädessä asiakkaan vastuulla, mutta hoitomaksujen laskuttajat pyrkivät seuraamaan laskutuksen yhteydessä maksujen kertymää. Jos maksujen summa kalenterivuoden aikana ylittää 683 euroa, ovat maksukaton piiriin kuuluvat palvelut sen jälkeen maksuttomia vuoden loppuun saakka. Ainoastaan lyhytaikaisesta osastohoidosta peritään edelleen maksu, tällöin hoitopäivämaksu on 22,50 euroa.

Maksukaton piiriin kuuluvat seuraavat maksut

- terveyskeskuksen lääkärikäynti
- sairaanhoitajakäynti
- poliklinikkakäynti ja päivystysmaksu
- päiväkirurginen hoito
- sarjahoito
- yksilökohtainen fysioterapia terveyskeskuksessa
- yö- ja päivähoito
- kuntoutushoito
- lyhytaikaisen laitoshoidon vrk-maksu
- laitoshoidon puolipäivämaksu

Maksukaton ulkopuolelle jäävät mm. yksityiset palvelut, hammashuolto, kotipalvelu ja kotisairaanhoito, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kautta korvattavat maksut sekä toimeentulotukeen sisältyvät asiakasmaksut.

Maksukattoon voidaan laskea mukaan toisen vanhemman ja perheen huollossa olevien kaikkien alle 18-vuotiaiden lasten maksut. Maksukattoon huomioidaan kaikkialla Suomen julkisessa terveydenhuollossa maksetut maksut.

Kun maksukatto on täyttynyt, potilas voi pyytää vapaakortin sen hoitolaitoksen maksutoimistosta, jossa maksukatto on täyttynyt. Sairaalalaskujen maksukuitit on hyvä säilyttää maksukaton täyttymisen tarkistamista varten

Seuranta ja maksujen määrän selvittäminen ovat asiakkaan omalla vastuulla.

Asiakasmaksujen palautusvaatimus maksukaton ylittymisen vuoksi tulee tehdä maksukaton täyttymistä seuraavan kalenterivuoden aikana.

SAIRAAHOITOKUSTANNUSTEN KORVAUKSET

Lääkäripalkkiot

Kela korvaa osan yksityislääkärin palkkioista ja myös sairausvakuutusta varten annetusta lääkärintodistuksesta.

Korvaus on vahvistetun taksan mukainen määrä. Kaikki vahvistetut taksat ovat internetissä www.kela.fi/sairaanhoito.

Tutkimus- ja hoito

Kela korvaa osan yksityislääkärin määräämien hoitojen ja tutkimusten kustannuksista (myös sairaanhoitajan, terveydenhoitajan, fysioterapeutin antamasta hoidosta sekä psykologin ja laboratoriohoitajan tutkimuksesta).

Korvaus on vahvistetun taksan mukainen määrä. Kaikki vahvistetut taksat ovat internetissä www.kela.fi/sairaanhoito.

Hammashoito

Hammashoidon Kelan korvaus koskee kaikkia Suomen sairausvakuutuksen piiriin kuuluvia. Korvaus on vahvistetun taksan mukainen määrä. Kaikki vahvistetut taksat ovat internetissä www.kela.fi/hammashoito.

Suun ja hampaiden enintään 20 minuuttia kestävä tutkimus korvataan vain kerran joka toinen vuosi. Jos terveydentila edellyttää, voidaan korvaus maksaa kerran kalenterivuodessa. Tällöin Kela tarvitsee hammaslääkärin kannanoton tihentyneestä tutkimuksen tarpeesta. Korvausta ei makseta hammasteknisestä työstä eikä proteettisista toimenpiteistä (poikkeuksena veteraanit). Oikomishoidon kustannuksista korvaus maksetaan vain erityisin perustein

Suuhygienistin hoidon on aina perustuttava hammaslääkärin tekemään tutkimukseen ja hoidon suunnitteluun. Määräys suuhygienistin antamaan hoitoon on voimassa 2 vuotta. Suuhygienistin tekemän suun terveystarkastuksen kustannuksia korvataan vain kerran joka toinen kalenterivuosi.

Kela ei korvaa terveyskeskuksessa annettua hoitoa eikä hoitoa ajalta, jolloin asiakas on ollut hoidossa julkisessa sairaalassa tai laitoksessa.

SAIRAUSPÄIVÄRAHA

Sairauspäivärahan tarkoituksena on korvata työkyvyttömyyden aiheuttamaa ansionmenetystä. Sitä maksetaan 16 - 67 -vuotiaalle, joka on sairauden vuoksi työkyvytön. Päivärahaa voi saada, jos työkyvyttömyyttä edeltävien 3 kuukauden aikana on ollut ansiotyössä työntekijänä, yrittäjänä tai ammatinharjoittajana. Työedellytys täyttyy myös, jos on ollut esim. opiskelemissa päätoimisesti, työttömänä työnhakijana tai vuorotteluvapaalla.

Sairauspäivärahan määrä riippuu työtulojen määrästä, yrittäjän YEL/MYEL –vuosityötuloista tai edeltävän etuuden määrästä. Sairauspäivärahan maksu alkaa työkyvyttömyyden kestänytä omavastuuajan, joka on sairastumispäivä ja 9 seuraavaa arkipäivää. YEL-vakuutetun omavastuuajan on vain sairastumispäivä, MYEL – vakuutetun omavastuuajasta kuuluu sairastumispäivä ja kolme sitä seuraavaa kalenteripäivää. MYEL-vakuutettu voi saada omavastuuajalta Mela-päivärahaa. Työttömälle työnhakijalle voidaan maksaa omavastuuajalta työttömyysetuutta.

Sairauspäivärahan vähimmäismäärä on 27,86 euroa päivässä.

Päivärahaa maksetaan enintään 300 arkipäivää eli noin vuoden ajan. Mikäli työkyvyttömyys jatkuu päivärahoikeuden (300 päivää) päätyttyä, henkilö voi hakea kuntoutustukea (määräaikainen työkyvyttömyyseläke) tai työkyvyttömyyseläkettä. Päiväraha on verollista tuloa.

Sairauspäivärahaa haetaan Kelasta. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärintodistus työkyvyttömyydestä. Päivärahaa haetaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun oikeus siihen syntyy. Jos työnantaja maksaa sairausajan palkkaa, sairauspäiväraha maksetaan tuolta ajalta työnantajalle.

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu 16–67-vuotiaalle kokoaikatyötä tekeväälle työntekijälle tai yrittäjälle ja sen tarkoitus on tukea työkyvyttömän henkilön työssä pysymistä ja paluuta työhön. Osa-aikaiseen työhön paluu on vapaaehtoinen järjestely, johon tarvitaan sekä työntekijän että työnantajan suostumus. Osasairauspäiväraha voidaan myöntää heti sairauspäivärahan omavastuuajan jälkeen tai välittömästi sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen. Työajan ja palkan on vähennyttävä 40–60 % aiemmasta. Etuutta maksetaan vähintään kahdelta viikolta ja enintään 120 arkipäivältä. Osa-sairauspäiväraha on aina puolet päivärahasta.

Sairauspäivärahojen enimmäisaikoihin lasketaan kahdelta edeltävältä vuodelta päivät, jolloin oikeus sairauspäivärahaan on ollut.

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Työkyvyttömyyseläkettä voi saada henkilö, joka ei sairauden/vamman takia kykene ansaitsemaan toimeentuloaan. Työkyvyttömyyseläkettä voi saada sekä työeläkelaitosten maksamana työeläkkeenä että Kelan maksamana kansaneläkkeenä. Jos työeläke on pieni tai sitä ei makseta lainkaan, työkyvyttömyyseläkkeen maksaa Kela. Kelan maksama takueläke turvaa vähimmäiseläkkeen (784,52 euroa kuukaudessa).

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi, jos työkyvyn palautuminen hoidon ja kuntoutuksen avulla näyttää epätodennäköiseltä. Työkyvyttömyyseläkkeellä korvataan pitkäaikaisen työkyvyttömyyden (sairauspäiväraha-oikeus täyttyy 300 päivän jälkeen) aiheuttamaa ansiotulojen menetystä.

Määräaikainen työkyvyttömyyseläke eli kuntoutustuki myönnetään määräajaksi, jolloin tavoitteena on työelämään palaaminen hoidon ja kuntoutuksen avulla. Edellytyksenä on lääkärinlausuntoon kirjattu hoito- ja kuntoutussuunnitelma.

Työkyvyttömyyseläke/kuntoutustuki voidaan myöntää myös osaeläkkeenä, joka on puolet täydestä eläkkeestä. Sen hakeminen on mahdollista ainoastaan työeläkejärjestelmässä.

Kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettään menettämättä voi ansaita enintään 784,52 euroa kuukaudessa.

Työeläkelakien mukaisessa työkyvyttömyyseläkkeessä yksilöllinen ansioraja voi olla korkeampi.

Työkyvyttömyyseläkettä haetaan työkyvyttömyyseläkehakemuksella, johon liitetään B-lääkärinlausunto.

ELÄKETTÄ SAAVAN HOITOTUKI

Hoitotuki maksetaan eläkkeensaajalle, jonka toimintakyky on alentunut sairauden tai vamman vuoksi vähintään vuodeksi ja joka on sen vuoksi riippuvainen toisen henkilön avusta, ohjauksesta tai valvonnasta.

Korotettu hoitotuki voidaan myöntää erityiskustannusten perusteella, jos perushoitotuen edellytykset täyttyvät ja sairaus tai vamma aiheuttaa vähintään korotetun hoitotuen verran erityiskustannuksia.

Hoitotuen saamiseen eivät vaikuta tulot tai varallisuus.

Hoitotukea voidaan maksaa täyden työkyvyttömyyseläkkeen, kuntoutustuen ja vanhuuseläkkeen saajalle.

Hoitotuki maksetaan kolmeen ryhmään porrastettuna:

perushoitotuki	70,52 €/kk
korotettu hoitotuki	153,63 €/kk
ylin hoitotuki	324,85 €/kk

Hoitotukea haetaan Kelasta täyttämällä Eläkettä saavan hoitotuki / 16 vuotta täyttäneen vammaistukihakemus. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto C.

Takautuva haku aika on 6 kuukautta. Hoitotuki on verotonta tuloa.

VAMMAISTUKI 16 VUOTTA TÄYTTÄNEELLE

Vammaistukea maksetaan sairauden tai vamman aiheuttaman haitan, avuntarpeen ja/tai erityiskustannusten korvaamiseksi 16 vuotta täyttäneelle, joka ei saa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai vanhuuseläkettä. Sairaudesta johtuva toimintakyvyn aleneminen tulee kestää vähintään vuoden.

Vammaistuen saamiseen eivät vaikuta tulot tai varallisuus.

Vammaistuki on porrastettu kolmeen ryhmään:

perusvammaistuki	92,14 €/kk, haittaluokka 6-10
korotettu vammaistuki	215,00 €/kk, haittaluokka 11-15
ylin vammaistuki	416,91 €/kk, haittaluokka 16-20

Haittaluokka perustuu Tapaturmavakuutuslain 18 a §:n mukaisiin haittaluokituksiin. Korotettua vammaistukea voidaan maksaa myös, jos oikeus perusvammaistukeen on olennaisen haitan perusteella ja sairaudesta aiheutuu jatkuvasti erityiskustannuksia vähintään korotetun tuen verran.

Vammaistukea haetaan Kelasta täyttämällä Eläkettä saavan hoitotuki / 16 vuotta täyttäneen vammaistukihakemus. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto C.

Takautuva haku-aika on 6 kuukautta. Vammaistuki on verotonta tuloa.

ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Vammaistukea voi saada lapsi, joka tarvitsee ikäistään enemmän hoitoa ja huolenpitoa vähintään kuuden kuukauden ajan. Alle 16-vuotiaan vammaistuki on porrastettu kolmeen ryhmään.

Vammaistuen määrä on 1.1.2019:

Perustuki	92,14 €/kk
Korotettu tuki	215,00 €/kk
Ylin tuki	416,91 €/kk

Vammaistuki myönnetään yleensä määräajaksi, jonka päätyttyä siihen voi hakea jatkoa. Vaikka monet sairaudet ovat elinikäisiä, niiden aiheuttama hoidon ja huolenpidon tarve voi muuttua, kun lapsi kasvaa ja kehittyy. Tuen maksuaika riippuu siitä, miten pitkään lapsen sairaudesta tai vammasta aiheutuvan hoidon ja huolenpidon tarpeen arvioidaan kestävän.

Jos lapsella on oikeus perusvammaistukeen ja sairaudesta tai vammasta aiheutuu erityiskustannuksia, niiden vuoksi voidaan myöntää perustuen sijasta korotettu vammaistuki. Tällöin kustannuksia tulee olla vähintään korotetun vammaistuen verran. Erityiskustannuksia ovat esimerkiksi sairaanhoito-, lääke- ja terapiakulut sekä kotipalvelun tai kotisairaanhoidon kustannukset.

Vammaistukea haetaan Kelasta täyttämällä alle 16-vuotiaan vammaistukihakemus. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto C.

Vammaistuen saamiseen eivät vaikuta tulot tai varallisuus.

Takautuva hakuaika on 6 kuukautta. Vammaistuki on verotonta tuloa.

ERITYISHOITORAHA

Erytishoitoraha on Kelan maksama korvaus ansionmenetyksestä tilanteessa, jossa alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen huoltaja ei voi tehdä työtään, koska hänen on osallistuttava lapsensa hoitoon tai kuntoutukseen. Myös kotiäidit ja –isät ovat oikeutettuja erityishoitorahaan. Lasten kotihoidontuki tai omaishoidontuki eivät ole este erityishoitorahan maksamiseen.

Erytishoitorahan saaminen edellyttää, että lapsen huoltaja

- osallistuu alle 7-vuotiaan lapsen sairaala- tai poliklinikkahoitoon
- osallistuu 7–15-vuotiaan **vaikeasti sairaan** lapsen sairaala- tai poliklinikkahoitoon
- osallistuu 0–15-vuotiaan kuntoutukseen (D-todistuksen lisäksi myös muu selvitys kuntoutuksesta käy)
- hoitaa kotona alle 16-vuotiasta vaikeasti sairasta lasta ja kotihoito liittyy välittömästi lapsen sairaalahoitoon tai sairaalan poliklinikkahoitoon
- on varalla lapsen vaikeaan sairauteen liittyvän koulu- tai päivähoitokokeilun ajan.

Kotihoidon sekä 7–15-vuotiaan sairaala- ja poliklinikkahoidon ajalta maksetaan erityishoitorahaa vain, jos lapsen sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa.

Hoitava lääkäri toteaa ja kuvaa sairauden vaikeusasteen ja hoidollisen vaiheen D-todistuksessa.

Sairaalahoidon ja kuntoutuksen ajalta erityishoitorahaa voidaan maksaa molemmille vanhemmille, jos hoitavan lääkärin mukaan molempien osallistuminen on tarpeellista. Kotihoidon ajalta erityishoitorahaa voidaan maksaa vain yhdelle vanhemmalle kerrallaan.

Erytishoitorahassa ei ole omavastuu-aikaa ja se maksetaan arkipäiviltä. Määrä riippuu siis hakijan työtuloista tai yrittäjän eläkevakuutuksen vuositulosta. Erytishoitorahan määrä on vähintään 27,86 euroa / arkipäivä.

Erytishoitorahahakemuksen (SV89) liitteeksi tarvitaan D-lääkärintodistus, jossa todetaan lapsen sairaus ja huoltajan hoitoon osallistuminen tarpeellisuus. Takautuva haku-aika on 4 kuukautta.

LÄÄKEKORVAUKSET

Lääkekorvausten korvausluokat ovat

- peruskorvaus 40 % lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta
- alempi erityiskorvaus 65 % lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta
- ylempi erityiskorvaus 100 % lääkekohtaisen 4,50 euron omavastuun ylittävistä lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta

Lääkekorvausten alkuomavastuu on 50 euroa kalenterivuodessa. Alkuomavastuuta sovelletaan vasta sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta.

Erityiskorvausta haetaan Kelasta toimittamalla sinne lääkärinlausunto B, muuta hakemusta ei tarvita. Kelan päätös erityiskorvauksesta lähetetään postitse kotiin ja myöhemmin myös uusi Kela-kortti, johon on merkitty uusi korvausnumero ja sen mahdollinen määräaika. Lääkkeet saa kuitenkin korvattuina apteekista jo ennen kuin on saanut uuden Kela-kortin, kun apteekki tarkistaa korvausoikeuden Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelusta. Erityiskorvaus voidaan maksaa lääkkeistä, jotka on ostettu sen jälkeen, kun B-lääkärinlausunto on toimitettu Kelaan.

Tietyin edellytyksin erityiskorvausta voidaan maksaa takautuvasti jo lääkärinlausunnon allekirjoituspäivämäärän jälkeen tehdyistä lääkeostoista. Korvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa lääkkeen ostopäivästä.

Viitehintajärjestelmään kuuluville lääkkeille on määrätty viitehintaa, jonka perusteella Kela maksaa korvauksen. Jos lääkkeen hinta on korkeampi kuin viitehintaa, eikä asiakas halua vaihtaa sitä edullisempaa lääkkeeseen, hän maksaa omavastuuosuuden lisäksi lääkkeen hinnan ja viitehinnan erotuksen. Jos lääkäri kieltää lääkkeenvaihdon hoidollisin tai lääketieteellisin perustein, korvaus maksetaan lääkkeen hinnasta.

Erityisen kalliita lääkkeitä (yhden pakkauksen arvonlisäverollinen vähittäishinta on yli 1 000 euroa) korvataan kerralla vain kuukauden tarvetta vastaava määrä. Uusi lääke-erä korvataan, kun edellinen on käytetty annosteluohjeen mukaisesti lähes kokonaan loppuun. Käytännössä uuden erän voi ostaa noin viikkoa ennen edellisen loppumista. Vuoden alusta alkaen erityisen kallista lääkettä voi kuitenkin ostaa kerralla määrän, jolla lääkekustannusten vuosiomavastuu ylittyy.

SUURET LÄÄKEKUSTANNUKSET

Lääkekustannusten omavastuu on 572,- euroa kalenterivuodessa. Kun korvatuista lääkkeistä maksetut kustannukset ylittävät tämän summan, maksaa jokainen korvattavalääke 2,50 euroa vuoden loppuun asti.

Vuotuiseen omavastuuosuuteen lasketaan pelkästään yhden henkilön sellaisten lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden ostot, joista asiakas on saanut osakorvauksen (perus- tai erityiskorvaus). Myös vuotuinen alkuomavastuu kerryttää vuosiomavastuuta.

Kela seuraa lisäkorvaukseen oikeuttavan omavastuuosuuden täyttymistä apteekista saatujen tietojen perusteella. Kun omavastuuosuus on ylittynyt, Kela lähettää tästä ilmoituksen. Lääkkeiden lisäkorvauksen saa suorakorvauksena apteekissa, kun apteekki tarkistaa oikeuden lisäkorvaukseen Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelusta. Jos lisäkorvausta ei saa suoraan apteekissa, korvausta voi hakea jälkikäteen Kelasta.

MATKAKORVAUKSET

Kela maksaa korvausta matkoista julkiseen tai yksityiseen terveydenhoitoon, lääkärin määräämän apuvälineen sovittuun sekä kuntoutukseen (Kelan tai julkisen terveydenhuollon kuntoutuspäätös). Korvausta voi saada, kun kustannukset yhteen suuntaan ylittävät omavastuun.

Kela korvaa yleensä matkan lähimpään lääkäriin tai hoitolaitokseen. Jos hoitoa varten on annettu maksusitoumus, Kela korvaa matkakulut siihen hoitopaikkaan, josta hoito on saatu. Jos hoito on hankittu palvelusetelillä tai hoitopaikka on valittu valinnan vapauden perusteella, Kela korvaa matkan perusterveydenhuoltoon enintään niiden kustannusten mukaan, jotka aiheutuisivat matkasta oman kunnan tai kuntayhtymän pääterveyskeskukseen. Pääterveyskeskus on terveyskeskus, josta on saatavilla kunnan tai kuntayhtymän laajimmat terveydenhuollon palvelut. Erikoissairaanhoidon tehdyn matkan Kela korvaa enintään niiden kustannusten mukaan, jotka aiheutuisivat matkasta lähimpään yliopistolliseen sairaalaan.

Kela korvaa matkakustannuksia pääasiassa halvimman matkustustavan mukaan. Yleensä se on julkinen kulkuneuvo. Taksin käyttö korvataan, kun se on terveydentilan kannalta tarpeellista ja siitä on hoitoyksikön antama todistus (SV 67 tai vastaava selvitys). Jos taksin käyttö johtuu liikenneolosuhteista, tulee taksin käyttö perustella matkaa tilatessa.

Kela korvaa vain ne taksimatkat jotka on tilattu maksuttomasta alueellisesta tilausnumerosta puh. 0800 302259 (Keski-Suomen alue), tällöin omavastuu yhteen suuntaan tehdyttä matkalta on enintään 25 euroa ja korvauksen saa taksissa matkaa maksaessa. Jos taksin tilaa muualta, ei Kela korvaa matkaa eikä kustannus kerrytä matkakorvausten vuosittaista omavastuuta. Kelan korvaaman paluumatkan yhteydessä voi taksi tarvittaessa pysähtyä apteekissa tai apuvälinelainaamossa asioimiseksi.

Oman auton käytön kilometrikorvaus on 0,20 euroa/kilometri. Alle 100 km:n matkojen korvaamiseen riittää oma ilmoitus jos matka suuntautuu julkisen terveydenhuollon palveluihin. Pitemmistä matkoista ja yksityisessä terveydenhuollossa asioidessa tulee olla hoitoyksikön antama todistus SV67 tai vastaava.

Jos asiakas tarvitsee välttämättä saattajan matkan aikana, myös tämän matkasta johtuvat kustannukset korvataan. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan terveydenhuollosta todistus SV 67.

Omavastuu yhteen suuntaan tehdyttä matkalta on enintään 25 euroa. Matkakustannusten asiakaskohtainen omavastuu on 300 euroa kalenterivuodessa, tämän ylittävä osa korvataan kokonaan. Vuotuista omavastuuosuutta laskettaessa otetaan huomioon asiakkaan ja saattajan matkakustannukset, sisältäen omavastuuosuudet sekä niitä pienemmät kertakustannukset. Asiakas voi seurata itse vuotuisia matkakustannuksia esim. Kelan lomakkeella SV4. Matkakorvaus tulee hakea kuuden kuukauden aikana kustannusten syntyemisestä.

Jos henkilö joutuu tutkimuksen, hoidon tai liikenneolosuhteiden takia yöpymään matkalla, hänelle maksetaan yöpymisrahaa. Yöpymisrahaa maksetaan myös saattajalle, jos potilas on tarvinnut saattajan. Yöpymisraha on enintään 20,18 euroa / henkilö / yö. Hakemukseen tulee liittää terveydenhuollon todistus SV67 yöpymisestä.

VAMMAISPALVELULAIN ETUUDET

Vammaispalvelulakiin on erikseen määritelty vaikeavammaisten subjektiivisiin oikeuksiin kuuluvat palvelut, jotka kunnan on myönnettävä vaikeavammaisuuden perusteella.

Vaikeavammaisille tarkoitettuja palveluja ovat

- henkilökohtainen apu
- asunnonmuutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet
- kuljetuspalvelu
- päivätoiminta
- palveluasuminen

Määrärahasidonnaisia palveluja ovat

- kuntoutusohjaus
- sopeutumisvalmennus
- päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet
- ylimääräiset vaatekustannukset
- erityisravintokustannukset

Vammaispalvelulaki määrittelee myös vammaisen henkilön palvelutarpeen selvittämisen, palvelusuunnitelman laatimisen ja hakemusten viivytyksettömän käsittelyn.

Vammaispalvelulain mukaisia asioita hoitaa kotikunnan sosiaalitoimisto, jonne hakemukset osoitetaan. Kunnat päättävät itse harkinnanvaraisten palvelujen ja tukitoimien järjestämisestä. Palveluissa voi olla siten kuntakohtaisia eroja. Taloudellisia tukitoimia on haettava kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntyisestä.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAINEN HENKILÖKOHTAINEN APU

Vammaispalvelulain mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaisen henkilökohtaista apua. Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä omien valintojensa toteuttamisessa niin kotona kuin kodin ulkopuolella. Henkilökohtainen apu kohdistuu niihin toimiin, jotka henkilö tekisi itse, mutta ei niistä vamman tai sairauden vuoksi selviä.

Henkilökohtaiseen apuun kuuluu vaikeavammaisen henkilön avustaminen päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan niitä toimintoja, joita ihmiset elämässään tekevät joko joka päivä tai harvemmin, mutta kuitenkin toistuvasti tietyin aikavälein. Ne ovat sellaisia asioita, jotka kuuluvat yleisesti elämässä tapahtuviin toimintoihin. Tällaisia ovat muun muassa liikkuminen, pukeutuminen, henkilökohtaisen hygienian hoito, vaate- ja ruokahuolto, kodin siisteydestä huolehtiminen sekä asiointi esimerkiksi kaupassa tai viranomaisessa asioiminen.

Jos avun ja avustamisen tarve perustuu pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan, tulee siihen vastata muulla tavoin kuin vammaispalvelulain mukaisella henkilökohtaisella avulla.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET ASUNNONMUUTOSTYÖT

Vammaispalvelulain mukaan kunnan on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta näitä välttämättä tarvitsee suoriutuakseen tavanomaisista toiminnoista.

Korvattavia muutostöitä ovat esimerkiksi

- ovien leventäminen
- luiskien rakentaminen
- kylpyhuoneen, WC:n ja vesijohdon asentaminen
- valaistukseen liittyvät muutostyöt

Vaikeavammaisena pidetään näiden tukitoimien osalta henkilöä, jolle liikkuminen tai muu oma-toiminen suoriutuminen vakituisessa asunnossa tuottaa vamman tai pitkäaikaissairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia.

Muutostöiden tarvetta selvitetään yhteistyössä terveydenhuollon ja sosiaalitoimen henkilökunnan kanssa.

Muutostöiden kustannuksia anotaan enakkoon oman asuinkunnan sosiaalitoimistosta.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT

Kuljetuspalvelua voivat saada vaikeavammaiset henkilöt, joilla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja jotka eivät vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman koh- tuuttoman suuria vaikeuksia. Vammasta aiheutuvan haitan tarve tulee kestää vähintään vuoden.

Saattajapalvelua voivat saada vaikeavammaiset henkilöt, jotka tarvitsevat apua liikkumisessa. Saattajapalvelua voidaan hoitaa osana alueellista kotipalvelua.

Kuljetuspalvelua tarvitsevalle on turvattava vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa/kuukausi asuinkunnan tai lähikuntien alueella sekä erityisin perustein jonkin muun lähikunnan alueella. Matkat on tarkoitettu asiointi- ja virkistyskäyttöön. Omavastuuna peritään yleensä julkisen liikenteen taksan suuruinen maksu.

Kuljetuspalvelun vireille saattamiseksi tarvitaan hakemus ja vapaamuotoinen lääkärinlausunto. Hakemus toimitetaan oman kunnan sosiaalitoimistoon henkilölle, joka vastaa vammaispalvelulain mukaisista etuuksista.

Sairaanhoitoon liittyvät matkat korvaa Kansaneläkelaitos, ks. luku Matkakorvaukset.

EU:N VAMMAISKORTTI

EU:n vammaiskortti on vapaaehtoinen, maksullinen kommunikoinnin ja osallisuuden apuväline. Kortilla henkilö voi osoittaa vammaisuutensa tai avustajan tarpeensa esim. julkisissa kulkuneuvoissa sekä liikunta- ja kulttuuritapahtumissa.

Korttia haetaan Kelan tilauslupalomakkeella, joka lähetetään Kelaan verkossa tai postitse. Korttia haettaessa tarvitaan sähköpostiosoite ja kasvokuva sähköisessä muodossa. Kelan lähettämän linkin kautta hakija pääsee täydentämään hakemuksen verkossa joko itse tai yhdessä tukihenkilön kanssa. Kela tarkistaa, että hakijalla on vammaiskorttiin oikeuttava päätös. Kortin hinta on 10 euroa ja se lähetetään kotiin postissa.

Lisätietoja saa Vammaiskorttitoimistosta sähköpostilla vammaiskortti@kvps.fi tai puhelimitse 0800-122533 maanantai-tiistai klo 9-12 ja keskiviikko klo 12-15, palvelunumero on maksuton.

KUNNALLINEN KOTIHOITO

Kotihoito tarkoittaa kotipalvelua ja kotisairaanhoidoa, joilla tuetaan kotona selviytymistä. Palveluja saavat ikäihmiset, vammaiset ja sairaat tai henkilöt, joiden toimintakyky on muun syyn vuoksi alentunut. Lapsiperheillä on oikeus lapsiperheiden kotipalveluun, kun se on välttämätöntä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kotipalvelua annetaan tarvittaessa esimerkiksi vamman, sairauden, uupumuksen tai muun erityisen perhetilanteen vuoksi.

Kotipalvelu tukee ja auttaa, kun asiakas tarvitsee sairauden tai alentuneen toimintakyvyn vuoksi apua kotiin selviytyäkseen arkipäivän askareista ja henkilökohtaisista toiminnoista, kuten hygienian hoitamisesta. Kotisairaanhoido suorittaa asiakkaan kotona lääkärin määräämiä sairaanhoidollisia toimia, ottaa näytteitä, valvoo lääkitystä ja seuraa vointia.

Kotihoidopalveluja myönnetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Palvelujen järjestämiseksi laaditaan palvelusuunnitelma, johon kirjataan, millaisia palveluja henkilö tarvitsee ja miten ne tulee järjestää. Suunnitelman toteutumista seurataan ja tarkistetaan palvelujen tarpeen muuttuessa. Kotihoidosta peritään maksu sen mukaan, onko kyse tilapäisestä vai säännöllisestä avuntarpeesta. Säännöllisessä avuntarpeessa määritetään kuukausimaksu perheen henkilömäärän ja tulojen mukaan. Kunta voi antaa palvelun tarvitsijalle palvelusetelin, jolla tämä voi ostaa palvelun kunnan hyväksymältä palveluntuottajalta.

Kotihoidon tukipalvelut täydentävät muuta kotipalvelua.

Tukipalveluja ovat mm.:

- ateriapalvelu
- kaupp- ja muut asiointipalvelut
- sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut
- turvapalvelu

Liikkumista tukevia palveluja:

- kuljetus- ja saattajapalvelu

Tukipalveluista peritään kunnan etukäteen määräämä ns. tasamaksu. Jos kotihoidon asiakkaalla on oikeus Kelan laskennalliseen toimeentulotukeen, voi hakea kunnallisen kotihoidon maksun alennusta kotihoidon esimieheltä.

Kotihoito- ja tukipalveluasioissa voi ottaa yhteyttä kunnan kotihoidon palveluohjaajaan.

OMAISHOIDON TUKI

Vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoito kotona voidaan järjestää tekemällä omaishoidon sopimus kunnan ja omaisen tai muun läheisen henkilön välillä. Tuen maksaminen perustuu omaishoitosopimukseen, jonka liitteeksi kunta, hoidettava ja omaishoitaja laativat yhdessä hoito- ja palvelusuunnitelman.

Omaishoidontuen myöntämiseen ei vaikuta hoidettavan tai hoitajan tulot eikä varallisuus.

Omaishoidon kokonaisuuteen kuuluvat hoidettavalle annettavat palvelut, omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio, vapaa ja omaishoitoa tukevat palvelut.

Omaishoitajalle tukeen sisältyy hoitopalkkio, 2 - 3 vuorokauden mittainen vapaa kuukaudessa, eläke- ja tapaturmavakuutus sekä sosiaalipalvelut. Hoitopalkkion suuruus riippuu hoidon sitovuudesta, se on veronalaista tuloa ja se on määrärahasidonnainen etuus.

Omaishoidon tuen järjestämisestä vastaa hoidettavan kotikunta.

Tarkempaa tietoa omaishoidon tuesta saa oman kunnan omaishoidon palveluohjaajalta.

KOTITALOUSVÄHENNYS

Kotona teetetyn työn kustannukset saa osittain vähentää verotuksessa. Verosta vähennettävän osuuden omavastuu on 100 euroa kalenterivuodessa. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on enintään 2400 (5000,- euron kustannuksista) euroa tavanomaisesta kotitalous-, hoiva-, hoito- ja remonttityöstä sekä tietotekniikan asennus- ja neuvontapalveluista. Vähennys on henkilökohtainen. Kumpikin puoliso voi saada vähennyksen, tällöin maksimivähennys on yhteensä 4 800 euroa. Molemmilta puolisoilta vähennetään omavastuu. Vähennystä ei myönnetä, jos samaan työhön on saatu muuta yhteiskunnan tukea. Vähennyksen voi saada myös työstä, joka on tehty vanhempien tai isovanhempien asunnossa.

Vähennyksen saamisen edellytyksenä on, että työ on ostettu ennakkoperintärekisteriin kuuluvalta yrittäjältä. Yrittäjän tulee laskussa eritellä tehdyn työn osuus. Asiakkaalle kertyy vähennystä 50 % työn osuudesta vähennyksen enimmäismäärään saakka. Veroilmoitukseen liitetään yrittäjältä saatu lasku, jossa työn osuus on eritelty.

Kotitalousvähennyksen voi hakea myös ennakkoveroista.

VERONMAKSUKYVYN ALENTUMISVÄHENNYS

Vähennys myönnetään harkinnanvaraisesti vuosituloista. Vähennyksen edellytyksenä on erityinen syy, esimerkiksi sairaus, työttömyys tai elatusvelvollisuus. Vähennyksen enimmäismäärä on 1 400 euroa. Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys voidaan myöntää pelkkien suurten sairauskulujen perusteella, jos hakijan ja perheenjäsenten yhteenlaskettujen sairauskulujen määrä on verovuonna vähintään 700 euroa ja sairaskulut ovat samalla vähintään 10 % puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärästä (= kaikki tulot, joista on vähennetty tulonhankkimiskustannukset).

Tarkempia tietoja vähennyksen hakemisesta saa verotoimistosta.

Alennusta haetaan verotoimistoon toimitettavalla vapaamuotoisella hakemuksella.

INVALIDIVÄHENNYS

Verotuksessa verovelvolliselle myönnetään lääkärintodistuksen osoittaman pysyvän vamman haitta-asteen perusteella invalidivähennys. Haitta-asteen on oltava vähintään 30 %. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan haitta-asteeksi katsotaan ilman eri selvitystä 100 % ja osatyökyvyttömyyseläkettä saavan 50 %. Oikeus vähennykseen säilyy senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Kunnallisverotuksessa 100 %:n haitta-aste oikeuttaa 440 euron vähennykseen ansiotuloista (vähennystä ei tehdä eläketuloista).

Valtionverotuksessa 100 % haitta-aste oikeuttaa 115 euron suuruiseen vähennykseen. Valtionverotuksessa invalidivähennys tehdään myös eläketuloista. Ellei verovelvollinen maksa valtionveroa, voidaan vähennys tehdä puolison valtionverosta.

Vähennystä voi hakea takautuvasti 5 vuoden ajalta.

Huom.!

Muiden kuin työkyvyttömyyseläkkeellä olevien on osoitettava invaliditeettinsa lääkärinlausunnolla. Jos henkilö ei tulojen vähäisyyden takia maksa valtionveroa (tulot työtulo- tai eläketulovähennyksen jälkeen alle 17.200,- €/v.), ei vähennystä kannata hakea.

AUTOVERON PALAUTUS

Autoverolain 51 §:n nojalla voidaan hakea autoveronpalautusta uutena hankitusta autosta seuraavin edellytyksin:

1. Henkilön liikunta- tai näkövammasta aiheutuva pysyvä haitta-aste on vähintään 80% ja auto tulee henkilökohtaiseen käyttöön.
2. Henkilön invaliditeetista aiheutuva pysyvä haitta-aste on vähintään 60 %, ja ajoneuvon hankinta on olennaisen tarpeellinen työn tai ammattiin valmistumista varten tapahtuvan opiskelun vuoksi

Palautettavan veron määrä on näissä tapauksissa enintään 3 770 euroa. Mikäli henkilö tarvitsee automaattivaihteisen auton 4 980 euroa.

3. Henkilön liikuntakyky alaraajojen puuttumisen tai toiminnan vajavuuden vuoksi on siten alentunut, että pysyvä haitta-aste on vähintään 40 % ja auto on olennaisen tarpeellinen työn tai ammattiin valmistumista varten tapahtuvan opiskelun vuoksi. Tällöin autoverosta palautetaan 60 %, kuitenkin enintään 2 460 euroa.

Palautusta on haettava kuuden kuukauden kuluessa auton rekisteröintipäivästä. Päätöstä autoveron palauttamisesta voi hakea myös ennen kuin auto on rekisteröity invalidin nimiin. Sitä voi hakea myös jo ennen auton hankkimista.

Autoveronpalautushakemus lähetetään osoitteeseen:

Verohallinto/Autoverotus
PL 1000
10901 Hanko

Autoveroa voidaan vammaisuuden perusteella erityisen painavista syistä palauttaa myös veronhuojennuksena erillisen harkinnan perusteella. Hakemuksessa on mainittava, että hakemus perustuu autoverolain 50 pykälään.

Veronhuojennusta myönnettäessä otetaan huomioon mm.

- vamman laatu, jonka on oltava liikkumista estävä tai rajoittava
- ajoneuvon tarpeellisuus
- perheen taloudellinen ja muu sosiaalinen tilanne

Vapaamuotoinen veronhuojennushakemus lähetetään osoitteeseen:

Verohallinto
PL 40
00052 Vero

VAPAUTUS AJONEUVOVERON PERUSVEROSTA

Vapautus myönnetään henkilölle, jolle on vammaisuuden perusteella myönnetty autoverolain 51 §:n mukainen autoveronpalautus tai 50 §:n mukainen autoveronhuojennus tai tieliikennelain 28 b §:n tarkoittama vammaisen pysäköintilupa.

Erillistä hakemusta ei tarvita, mikäli henkilöllä on ajoneuvorekisterissä merkintä autoveronpalautuksesta tai veronhuojennuksesta.

VAMMAISEN PYSÄKÖINTILUPA

Vammaisen pysäköintilupaa haetaan Traficom (ent. Trafi) sähköisen Oma asiointipalvelun kautta tai jättämällä hakemus Traficom palveluntuottajan Ajovarman Oy:n lupapalvelupisteeseen. Samalla hakemuksella voi hakea vapautusta ajoneuvoveron perusverosta. Hakemukseen tulee liittää lääkärinlausunto. Jos hakee lupaa sähköisesti, voi lääkärinlausunnon kuvata/skannata hakemuksen liitteeksi. Lupa maksetaan hakemuksen jättämisen yhteydessä ja se postitetaan hakijalle kotiin.

Hakemusta ei tarvitse jättää henkilökohtaisesti, vaan sen voi jättää hakijan puolesta.

Pysäköintilupa voidaan myöntää sellaiselle vaikeasti vammaiselle henkilölle tai sellaisen vaikeasti vammaisen henkilön kuljettamista varten, jolla on näkövamma tai jonka vammasta aiheutuu haittaa liikuntakyvyille. Sairaudesta tai vammasta johtuvan haitan tulee estää henkilöä itsenäisesti kävelemästä ja kävelykykyyn vaikuttava sairaus, vamma tai niiden kokonaisuus aiheuttaa vähintään haittaluokan 11. Jos henkilöllä on näkövamma, on näön tarkkuuden oltava paremmassa silmässä enintään 0.1 tai näkökyky kokonaisuutena arvioiden on vähintään haittaluokan 17 mukainen.

Lääkäri arvioi, täyttyvätkö myöntämisen ehdot. Jos henkilöllä on pysyvä haitta, lupa myönnetään 10 vuodeksi. Muutoin lupa myönnetään lääkärinlausunnossa ilmoitetuksi ajaksi.

POTILASVAHINGOLAKI

Lakisääteinen potilasvakuutus korvaa Suomessa terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneen henkilövahingon.

Potilasvahinkona korvataan henkilövahinko

- jonka potilaan tutkimus, hoito tai muu vastaava käsittely tai sellaisen laiminlyönti on todennäköisesti aiheuttanut
- jonka on aiheuttanut tartunta tai tulehdus, joka on todennäköisesti saanut alkunsa potilaan tutkimukseen, hoitoon tai muuhun vastaavaan käsittelyyn liittyvistä olosuhteista
- jonka on aiheuttanut tapaturma, joka liittyy tutkimukseen, hoitoon tai muuhun vastaavaan käsittelyyn
- joka on sattunut sairaankuljetuksen aikana, hoituhuoneiston tai -laitteiston palon taikka muun vahingon yhteydessä
- joka johtuu hoitolaitteiston tai -välineistön viasta.

Potilasvakuutuksesta voi saada korvauksia mm. sairaanhoitokuluista, työansion menetyksestä, kivusta ja särystä, pysyvästä toiminnallisesta ja kosmeettisesta haitasta, perheen toimeentulon vähentymisestä sekä kohtuullisista hautauskuluista.

Vahinkoilmoitus on tehtävä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsinyt sai tiedon potilasvahingosta.

Korvausta potilasvahingosta haetaan tekemällä kirjallinen vahinkoilmoitus Potilasvakuutuskeskukselle osoitteella Potilasvakuutuskeskus, Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki.

Lääkevahinkovakuutuksesta haetaan korvausta lääkkeen aiheuttamasta yllättävästä haittavaikutuksesta. Lääkevahinkoilmoituslomake lähetetään osoitteella Suomen Keskinäinen Lääkevahinkovakuutusyhtiö, Hämeentie 19, 00500 Helsinki. Korvauksen hakijalle annetaan kirjallinen korvauspäätös.

Keski-Suomen keskussairaalassa neuvonta ja ohjaus potilasvahinkoasioissa kuuluvat sosiaalilyöntekijöille.

KUNTOUTUS

Kuntoutuksella tähdätään toiminta- ja työkyvyn turvaamiseen ja mahdollisimman itsenäiseen selviytymiseen päivittäisissä toimissa. Julkisessa terveydenhuollossa laaditaan kuntoutujan kanssa kuntoutussuunnitelma, missä perustellaan lääkinnällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö. Myös palvelujen yhteensovittaminen muiden kuntoutusta antavien tahojen kanssa tulee määrittellä kuntoutussuunnitelmassa. Kuntoutujan aktiivinen osallistuminen ja sitoutuminen kuntoutukseen on keskeistä.

Terveydenhuollon lääkinnällinen kuntoutus sisältää

- kuntoutusneuvonta
- kuntoutustarvetta selvittävät tutkimukset
- työ- ja toimintakykyä parantavat terapiat mm. toiminta-, fysio- ja puheterapia
- apuvälinepalvelut
- kuntoutusohjaus
- sopeutumisvalmennus Kela ja Stea (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) kustantavat harkinnanvaraisesti sopeutumisvalmennuskursseja myös eläkkeellä oleville)

Rintamaveteraanien kuntoutus

Rintamaveteraani voi hakea veteraanikuntoutusta kotikuntansa terveyskeskuksesta. Hakemuksena toimii lääkärin lähete (esim. suositus sairauskertomustekstissä). Kuntoutus voi olla avo-, päivä- tai laitostuntoutusta. Myös aviopuolisolla on tietyin edellytyksin mahdollisuus osallistua veteraanin kanssa samanaikaisesti laitostuntoutukseen.

Sotainvalidien kuntoutusta haetaan Valtiokonttorilta kirjallisella hakemuksella.

Kelan vaativa lääkinnällinen kuntoutus

Vaativaan lääkinnälliseen kuntoutukseen voi olla oikeus, jos

- hakija on alle 65-vuotias
- hakijalla on vamman tai sairauden vuoksi huomattavia vaikeuksia arjen toiminnoista suoriutumisessa ja osallistumisessa kotona, opiskelussa, työelämässä tai muissa elämäntilanteissa julkisen laitoshoidon ulkopuolella
- kuntoutuksen tarve kestää vähintään vuoden
- kuntoutus ei liity välittömästi sairaanhoitoon
- kuntoutuksen tavoitteet eivät ole hoidollisia, vaan tukevat suoriutumista ja osallistumista.

Vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta voi hakea tarpeenmukaisina terapioina, moniammatillisena yksilökuntoutuksena kuntoutuslaitoksessa sekä kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseina.

Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen tulee perustua julkisessa terveydenhuollossa laadittuun kirjalliseen kuntoutussuunnitelmaan vähintään yhdeksi vuodeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi. Kuntoutussuunnitelman lisäksi Kelalle tulee toimittaa kuntoutujan oma vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hakemus KU 104.

Kelan harkinnanvarainen kuntoutus

Kela järjestää ja korvaa harkinnanvaraista kuntoutusta eri vamma- ja sairausryhmiin kuuluville. Harkinnanvarainen kuntoutus voi olla esimerkiksi yksilöllisiä kuntoutusjaksoja, ryhmämuotoisia kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseja, kuntoutus- ja kuntouttavaa hoitoa, neuropsykologista kuntoutusta ja ammatillista työkykyä tukevaa kuntoutusta.

Harkinnanvaraista kuntoutusta voivat joissain tapauksissa saada myös työelämän ulkopuolella olevat, yli 65-vuotiaat, joiden toimintakykyä ja elämänlaatua voidaan parantaa kuntoutuksella.

Pääosin kuntoutusjaksot ovat kuntoutujalle maksuttomia.

Harkinnanvaraiseen kuntoutuksen hakemukseen KU132 liitetään lääkärinlausunto B.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillinen kuntoutus on tarkoitettu henkilöille, joiden työkyky ja ansiomahdollisuudet ovat sairauden / vamman takia heikentyneet. Tavoitteena on tukea työhön pääsyä, työssä jatkamista tai työhön paluuta.

Ammatillisen kuntoutuksen palveluja ovat:

- ammatinvalinta ja urasuunnittelu
- ammatillinen kuntoutus selvitys, kuntoutustutkimus
- työ- ja koulutuskokeilu, ammatillinen ja muu koulutus
- työhönvalmennus
- työhön sijoittumiseen ja koulutukseen ohjaaminen
- elinkeinotuki ja apuvälineet avuksi työhön ja opiskeluun
- työolojen järjestelytuki

Ammatillista kuntoutusta voivat kustantaa:

Työeläkejärjestelmä (työeläkelaitokset)

- työeläkelakien nojalla järjestetään pääasiassa ammatillista kuntoutusta, jonka tavoitteena on työelämässä pysyminen tai työelämään palaaminen
- kuntoutujalla on työkyvyttömyyden uhka/työkyvyttömyys nykyiseen ammattiin
- kuntoutujalla on työuran perusteella ns. tulevan ajan oikeus sekä edeltäneen viiden kalenterivuoden ajalta ansioita yhteensä vähintään 35 614,03 euroa (vuoden 2019 taso).

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmä (vakuutusyhtiöt)

- tapaturma- ja liikennevakuutuslakien nojalla järjestetään sekä ammatillista että lääkinnällistä kuntoutusta
- korvauksen edellytyksenä on, että kuntoutustarve aiheutuu tapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta

Kela

- järjestää ja korvaa työllistymistä edistävää ammatillista kuntoutusta silloin, kun työkyky ja ansiomahdollisuudet ovat olennaisesti heikentyneet
- Kela rahoittaa seuraavia ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehtoja: ammatillinen kuntoutus selvitys (2019 alusta voidaan myöntää alle 29-vuotiaille ilman todettua sairautta, jos toimintakyky on olennaisesti heikentynyt), ammatillinen koulutus, Kiila-kuntoutus, ammatillinen kuntoutuskurssi (esim. n. 100 päivää kestävät Taito-kurssit), koulutuskokeilu, apuvälineitä avuksi työhön ja opiskeluun sekä elinkeinotukea yrityksen perustamisen/muutoksen kustannuksiin.
- Kelan ammatillinen kuntoutus on maksutonta. Kuntoutusajalta maksetaan kuntoutusrahaa. Hakemus KU 101 + lääkärilausunto toimitetaan Kelaan

Työhallinto

- työvoimahallinnon ammatillisen kuntoutuksen palveluja järjestävät työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot)
- tavoitteena on edistää vajaakuntoisen henkilön ammatillista suunnittelua, työllistymistä ja työssä pysymistä
- palveluja ovat mm. ammatinvalinnanohjaus ja urasuunnittelu, työ- ja koulutuskokeilu, työolojen järjestelytuki, palkkatuki

Kuntoutusajan toimeentuloturva

Kuntoutujan toimeentulo määräytyy kuntoutusta myöntävän tahon mukaan.

Kela

Kuntoutusraha lasketaan kuten sairauspäivärahan määrä. Se määräytyy yleensä edellisenä vuonna verotuksessa todettujen työtulojen mukaan. Ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettava kuntoutusraha on sairauspäivärahaa suurempi. Jollei työtuloja ole, kuntoutusrahan vähimmäismäärä on 27,86 euroa/arkipäivä. Ammatillisen kuntoutuksen ajalta kuntoutusraha on vähintään 31,39 euroa/arkipäivä.

Nuoren (16–19 v.) kuntoutusraha on 31,39 euroa/arkipäivä.

Liikenne- ja tapaturmavakuutus

Kuntoutusajalta päiväraha tai eläke

Työeläkelaitokset (ammatillinen kuntoutus)

Kuntoutusraha / kuntoutustuki = työkyvyttömyyseläke, johon tulee kuntoutustoimien ajalta 33 %:n kuntoutuskorotus. Edellytyksenä on aina työeläkelaitoksen kuntoutuslupaus.

Työhallinto

Kuntoutusajalta mahdollisuus saada koulutustukena

- perustuki / ansiotuki
- ylläpitokorvaus
- majoituskorvaus

TAPATURMAT

Lakisääteiset tapaturmavakuutukset

Lakisääteisen vakuutusturvan piiriin kuuluvan liikennevahingon, työtapaturman ja ammattitaudin aiheuttaman henkilövahingon hoitoon liittyvä julkisen terveydenhuollon hoitolasku lähetetään suoraan korvausvastuussa olevalle vakuutusyhtiölle. Lääkärinlausunnosta perittävää maksua vakuutusyhtiö ei kuitenkaan korvaa.

Liikennevahingot

Liikennevahingon vakuutuskorvauksen vastuuta selvittää osaltaan tutkinnasta vastaava poliisi. Sairaalan sosiaalityöntekijä neuvoo ja ohjaa tarvittaessa korvaushakemuksen täyttämässä. Vakuutusyhtiöön lähetetään julkisesta terveydenhuollosta suoraan tarvittavat hoitokertomustiedot.

Työtapaturmat / Ammattitaudit

Työtapaturmissa ja ammattitauoissa työntekijän on otettava viipymättä yhteys työnantajaan / oppilaitokseen (kts. myös laki opiskelijatapaturmien korvaamisesta 460/2015). Työnantajalta saadulla vakuutustodistuksella työntekijä saa sairaanhoidon / sairaalatutkimukset maksutta. Työnantaja täyttää tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle. Julkinen terveydenhuolto lähettää tarvittavat hoitokertomustiedot ja laskun hoidosta suoraan vakuutusyhtiölle.

Vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia ja ryhmähenkivakuutus

Yrittäjän tapaturma- ja ammattitautilain mukainen vapaaehtoinen vakuutus työajalle ja/tai vapaa-ajalle. Korvaukset määräytyvät työtapaturma- ja ammattitautilain sekä vakuutusehtojen perusteella.

Kunnan ottama vastuu- ja tapaturmavakuutus koululaisille ja varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille.

Työnantajan ryhmähenkivakuutus: kts. tarkemmin vakuutus- ja korvausehdot www.trhv.fi Korvaa kuolemantapauksen myös sairauden vuoksi menehtyneen työntekijän jälkeen. Työntekijä kuuluu ryhmähenkivakuutuksen piiriin vielä viisi vuotta sen jälkeen kun työsuhde on päättynyt täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen vuoksi.

Muut vapaa-ajan yksityistapaturmavakuutukset

Muita vapaa-ajan tapaturmavakuutuksia ovat esim.

- Vakuutuksenottajan itselleen ostama yksilöllinen vapaa-ajan tapaturma-/sairaskuluvakuutus
- Ryhmäkohtainen tapaturma- /vastuuvakuutus (esim. asunto-osakeyhtiöiden, kuntien, kuntoutuslaitosten jne. ottamat vastuuvakuutukset)
- urheiluvakuutus (esim. urheiluseurojen ja kilpailulisensseihin kuuluvana)
- matkustajavakuutus (vakuutuksen ottajan ottamana tai esim. ammattijärjestön kautta)
- kotivakuutuksen yhteyteen liitetty ylimääräinen tapaturmavakuutus
- henkivakuutuksiin liitetty lisävakuutus

NEUVONTAPALVELU VAKUUTUKSENOTTAJALLE

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE neuvoo ja auttaa kuluttajia vakuutusasioissa. Sen yhteydessä toimiva Vakuutuslautakunta käsittelee lain soveltamista ja vakuutusehtojen tulkintaa koskevia erimielisyyksiä. Neuvontapalvelu on maksutonta.

Yhteystiedot: Porkkalankatu 1, 00180 Helsinki, p: 09 6850 120

RIKOSVAHINGOJEN KORVAAMINEN VALTION VAROISTA

Korvausta maksetaan sekä henkilövahingosta että esinevahingosta ja muusta taloudellisesta vahingosta. Korvausta haetaan Valtiokonttorilta.

Rikosvahinkokorvauksesta vähennetään vahingoittuneen muiden lakien perusteella saamat korvaukset.

Rikosvahingossa on otettava yhteys viipymättä poliisiin. Jos asia käsitellään oikeudessa, tulee vahingonkärsineen vaatia siellä korvausta rikoksentehtäjältä. Lääkärinlausunto tai sairauskertomus tulee liittää korvaushakemukseen.

Rikosuhripäivystys (Keski-Suomen maakunnan kunnat)

Kriisikeskus Mobilessa toimii rikosuhripäivystyksen (Riku:n) palvelupiste.

Riku:n tehtävänä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa mm. tuottamalla matalan kynnyksen tuki- ja neuvontapalveluita.

Riku:n palvelupiste 050 3680188

Kriisikeskus Mobile 014 2667150

TYÖTTÖMYYSTURVA

Työttömäksi jäävän tai opintonsa päättävän on työttömyysturvaa saadakseen välittömästi ilmoittauduttava työnhakijaksi TE-toimistoon (Työ- ja elinkeinotoimisto).

Työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi maksetaan työttömyyspäivärahaa ansiopäivärahana, peruspäivärahana tai työmarkkinatukena.

Ansiopäiväraha maksetaan työttömyyskassasta niille kassan jäsenille, jotka täyttävät työssäoloehdon. Ansiopäivärahan enimmäisajan kesto riippuu työhistorian pituudesta ja työttömän iästä. Ikääntyville työttömille voidaan maksaa ansiopäivärahaa enimmäisajan jälkeen ns. lisäpäiviltä 65-vuotiaaksi saakka. Oikeus koskee vain palkansaajia, ei yrittäjiä.

Kela maksaa peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea niille työttömille, jotka eivät ole täyttäneet ansiopäivärahan jäsenyys- tai työssäoloehto.

Peruspäiväraha maksetaan työttömille, jotka täyttävät palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdon. Peruspäivärahan enimmäiskesto riippuu työhistorian pituudesta ja työttömän iästä. Ikääntyvien lisäpäiväoikeus koskee vain palkansaajia, ei yrittäjiä. Peruspäivärahan määrä on 32,40 euroa päivässä.

Työmarkkinatukea maksetaan niille, jotka eivät täytä työssäoloehto tai tulevat ensi kertaa työmarkkinoille sekä niille jotka eivät voi saada perus- tai ansiopäivärahaa enimmäisajan päättymisen jälkeen. Työmarkkinatuki on tarveharkintainen eli sen suuruuteen vaikuttavat omat tulot sekä vanhempien tulot jos hakija asuu heidän kanssa samassa taloudessa. Työmarkkinatuen kesto ei ole rajoitettu. Työmarkkinatuki yksin tai parisuhteessa asuvilla on 32,40 euroa päivässä.

Työttömyysturvan aktiivimallissa aktiivisuutta tarkastellaan 65 maksupäivän jaksoissa. Työttömyysetuus ei pienene, jos henkilö tekee jakson aikana työtä 18 tuntia, toimii yrittäjänä tai osallistuu 5 päivänä työllistymistä edistävään palveluun. Täysi etuus on 32,40 euroa/päivä ja pienennetty 30,90 euroa/päivä.

TOIMEENTULOTUKI

Perustoimentulotuki haetaan 1.1.2017 alkaen Kelasta

Toimeentulotuki on henkilön tai perheen viimesijainen taloudellinen tuki, joka kattaa elämän perusmenoja. Tuki on tarkoitettu lyhytaikaiseksi etuudeksi, ja sen tarkoitus on auttaa tilapäisten vaikeuksien yli, ehkäistä sellaisten syntymistä ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Toimeentulotuki muodostuu kolmesta osasta:

1. perustoimeentulotuesta
2. täydentävästä toimeentulotuesta
3. ehkäisevästä toimeentulotuesta

[Perustoimeentulotukea](#) voi saada henkilö tai perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Yksin asuvan perusosa vuonna 2019 on 497,29 euroa kuukaudessa. Perusosalla katetaan mm. ravinto- ja vaatemot sekä vähäiset terveydenhuoltomenot.

Toimeentulotukea haetaan

Kelasta verkossa osoitteessa www.kela.fi/asiointi. Myös liitteet voi toimittaa Kelaan verkossa. Liitteeksi riittää esim. selkeä kännykällä otettu kuva.

tai

Vaihtoehtoisesti tukea voi hakea paperilomakkeella. Lomakkeita saa Kelan toimistoista josta tarvittaessa saa apua myös lomakkeen täyttämiseen. Lomakkeita voi tulostaa myös Kelan internetsivulta: www.kela.fi/lomakkeet.

tai

Etua voi hakea myös puhelinpalvelusta numerosta 020 692207.

Kelan palvelunumerossa 020692207 vastataan toimeentulotukeen liittyviin kysymyksiin.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki haetaan kotikunnasta

Jos asiakkaalla tai perheellä on erityisiä menoja, joita perustoimeentulotuki ei kata, **kotikunnan sosiaalitoimisto voi harkintansa mukaan myöntää täydentävää toimeentulotukea tai ehkäisevää toimeentulotukea**. Hakija tarvitsee aina Kelan päätöksen perustoimeentulotuesta, vaikka hakisi vain täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea.

EDUNVALVONTA JA -VALTUUTUS

Edunvalvonta

Edunvalvoja voidaan nimetä henkilölle, joka ei kykene huolehtimaan itsestään ja/tai hoitamaan taloudellisia asioitaan.

Kyvyttömyys omien asioiden hoitamisessa voi johtua alaikäisyydestä, heikentyneestä terveydentilasta, ikääntymisestä tai joistain muusta vastaavasta syystä.

Maistraatti selvittää edunvalvonnan tarvetta henkilön oman hakemuksen tai toisen henkilön tekemän ilmoituksen perusteella. Mikäli hakija ei kykene ymmärtämään, mitä edunvalvojan määrääminen hänen kannaltaan merkitsee, maistraatti tekee tuomioistuimelle hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi. Tuomioistuin ratkaisee asian myös silloin, kun hakemus edunvalvojan määräämiseksi on tullut muulta kuin henkilöltä itseltään.

Jos henkilö hakee itselleen edunvalvojan määräämistä, maistraatti voi määrätä edunvalvojan. Hakija voi myös esittää tiettyä henkilöä edunvalvojakseen.

Edunvalvontavaltuutus

Edunvalvontavaltuutuksella henkilö voi itse etukäteen järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän tulee myöhemmin kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan esimerkiksi heikentyneen terveydentilansa vuoksi.

Valtuutus tehdään kirjallisesti testamentin tapaan. Valtakirjalla henkilö (valtuuttaja) nimeää valtuutetun hoitamaan asioitaan. Valtuutetun tulee suostua tehtävään.

Valtuuttaja määrittelee itse ne asiat, jotka valtuutus kattaa. Hän voi oikeuttaa valtuutetun huolehtimaan esimerkiksi omaisuutensa hoidosta ja muista taloudellisista asioistaan sekä itseään koskevista asioista kuten terveyden- ja sairaanhoidostaan. Valtuuttaja voi itse myös määritellä, miten valtuutetun toimintaa valvotaan. Valtakirjan laatimisessa on hyvä pyytää apua oikeusaputoimistosta tai asianajajalta.

Valtuutus tulee voimaan vasta, kun maistraatti on sen vahvistanut. Yleensä vahvistaminen edellyttää lääkärintodistusta valtuuttajasta.

Maistraatti valvoo toimintaa

Valtuutetun tulee tehtävänsä ryhtyessään antaa maistraatille luettelo niistä valtuuttajan varoista ja veloista, joita valtuutus oikeuttaa hänet hoitamaan.

Maistraatti valvoo valtuutetun toimintaa. Tässä tarkoituksessa maistraatti voi tarvittaessa pyytää valtuutetulta selvitystä valtuuttajan asioitten hoitamisesta.

LISÄTIETOJA

www.sosiaaliturvaopas.fi (potilasjärjestöjen opas)
www.kela.fi (Kansaneläkelaitoksen henkilöasiakkaat)
www.vero.fi/henkiloasiakkaat/ (Verohallinto, kotitalousvähennys)
www.TE-palvelut.fi (Työ- ja elinkeinotoimisto)
www.työeläke.fi (Työeläkelaitokset)
www.traficom.fi (vammaisen pysäköintilupa)
www.ajovarma.fi (vammaisen pysäköintilupa)
www.maistraatti.fi (edunvalvonta)
www.kuntoutusportti.fi (kuntoutusasiat)
www.stm.fi (sosiaali- ja terveyspalvelut, Sosiaali- ja terveysministeriö)
www.thl.fi (sosiaali- ja terveyspalvelut, Terveyde- ja hyvinvoinnin laitos)
www.pvk.fi (Potilasvakuutuskeskus)
www.palse.fi (entinen klemmari.org, yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut)

Terveyskeskusten ja sairaaloiden sosiaalityöntekijät

Keski-Suomen Keskussairaala, sosiaalityöntekijät, [yleissairaudet](#)
[psykiatria](#)

Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskussairaalan [sosiaalityöntekijät](#)

Seututerveyskeskuksen [sosiaalityö ja -ohjaus](#)